

nek a munkaerejét fel lehetne használni, s aki hat hónap óta kénytelen-kelletlen csak fogyaszt, és a mozgási szabadság hiánya miatt nem termel semmit. (Zaj a szélsőbaloldalon. – Rajniss Ferenc: Vissza bankigazgatóknak őket! Az a legokosabb! – Csoór Lajos: Azt már nem!) Szükség van a mérleg felállítására alkalmával a jog és törvényes felhatalmazás nélkül kiadott, előbb említett rendeletek azonnali visszavonására, de feltétlenül szükség van azoknak legalábbis a parlament elé terjesztésére, felülbírálás végett. (Budinszky László: Ez a destrukció! – Rajniss Ferenc: Hol a zöld ing? – Egy hang a szélsőbaloldalon: Megsárgult! – Derültség.)

Ezért tisztelettel kérem indítványom elfogadását, hogy a parlament nyilatkozhassék, egyetért-e a kormány programjával vagy sem. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Mit keresel a zsidókon? – Zaj.)¹⁷⁴

Mint várható volt, az alsóház elutasította Kóródy javaslatát. A zsidókérdés új dimenziót öltött a németek és a magyarok között augusztus végén kötött egyezménnyel. A magyarok határozott fellépése nyomán, mely az eredetileg augusztus 25-re kitűzött deportálások megakadályozására irányult, a németek kelleetlenül beleegyeztek abba, hogy átengedjék a zsidóügyek kezelését a magyar hatóságoknak, és beszüntették a közvetlen kapcsolatot a Sicherheitspolizei és a Zsidó Tanács között, valamint fokozatosan felszámolták az internálótáborokat. A magyarok pedig beleegyeztek a zsidók Budapestről való kitelepítésébe és hasznos foglalkoztatásukba.¹⁷⁵

Mozgósítás munkára

Közvetlenül a Lakatos-kormány megalakulása előtt és után néhány hétig a zsidó közösség maradéka két ellentétes érzelem közt hanyódott: félt, hogy a csendőrök és Ferenczy valójában összejátszanak a németekkel, és a budapesti zsidók vidéken történő koncentrációja csak előjáték későbbi deportálásukhoz; remélte, hogy a gyorsan változó katonai helyzetre való tekintettel Horthy kitart elhatározása mellett, és megakadályozza a további deportálásokat. Miután a deportálások leállításáról július elején hozott eredeti döntés nyomán a feszültség enyhült, a zsidó vezetők növekvő figyelmet fordítottak az általuk vezetettek életkörülményeinek javítására. Mivel a közösség anyagi és pénzügyi erőforrásai majdnem teljesen kimerültek, megpróbálták felhasználni a politikai, kormányzati és egyházi vezetők közbenjárását ahhoz, hogy a zsidók nagyobb mozgásszabadságot kapjanak, és engedélyezzék a fizikailag és szellemileg munkaképes zsidók hasznos foglalkoztatását. Ilyen értelmű kérést tartalmazott a kormányhoz intézett július 24-i memorandumuk.

A szövetségesek katonai sikerei és Budapest rendszeres bombázása kedvező légkört teremtett a zsidók érdekében közbenjáró politikai és egy-